**[2024] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 86 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 363**

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

**ਬਨਾਮ**

**ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

**(2024 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2357)**

**01 ਮਈ 2024**

**[ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ* ਅਤੇ ਐਸ.ਵੀ.ਐਨ. ਭੱਟੀ, ਜੇਜੇ.]**

## ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਰਾਜ/ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ; ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਆਦਿ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ; ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੇਕਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

## ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸ.173-ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ:

ਹੋਲਡ: "ਹੋਰ ਸਬੂਤ" ਜਾਂ "ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ" ਦੀ ਲੋੜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧੀਨ ਐਸ.173(8) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਸ.173(2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਉਦੋਂ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਿਆਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੇਲ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ - ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗਾ

---

ਲੇਖਕ

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ - ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਥੀਸਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸ.190 ਅਤੇ ਸੀ.190 (ਸੀ) ਨਿਵੇਸ਼ (ਐਸ.190) ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟ (ਐਸ.190) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲਮਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਈਲ-ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਸਬੂਤ ਕੀ ਹਨ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ - ਸੀ.ਆਰ.ਏ. ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 2024 ਦੇ 2357, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 9482/2021 ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 13, 23, 24, 31, 40, 45]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਐਸਐਸ.173(2), 190, 204, 251 ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਹੈ:

ਆਯੋਜਤ: ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਸੰਨ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ, 204 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧੀਨ ਐਸ.251 ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੰਧ ਹੈ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਇਕਮਾਤਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ - ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਆਦਿ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ। (8) ਐਸ.173 ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਸ.173 ਨੂੰ ਇੱਕ/ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20]

ਬਰਖਾਸਤਗੀ - ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ - ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ, ਕਾਲਮ 16 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਐਸ.173, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਮਟਲ ਜੂਡੀਨੇਚਰ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਪੈਰਾ 122 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 2,30]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973-ਐਸਐਸ.190, 204-ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ-"ਜਾਣਨ":

ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਉਸ ਮੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ - ਸਗੋਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ - ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ-ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਗਨੀਸੈਂਸ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ-ਐਸ.204 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਮਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ - ਫਿਰ ਵੀ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.204 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਆਧਾਰ. (ਪਰਾ 16, 17)

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ - ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ - ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪਰਾ 26]

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ - ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ u/ਐਸਐਸ.323, 504, 506, 1208, 308, 325, ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, 4/8 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.

ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਢੰਗ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। - ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 9482/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਅਸਥਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 46]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860-ਐਸਐਸ.406, 420, 503 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ, ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪਾਰਾ 36, 37, 39]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸ.205-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਸਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਿੱਜੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਚੁੱਪ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 47]

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ - ਦੀਵਾਨੀ ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਡਿਊਟੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ - ਘਿਨਾਉਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 44]

## ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਡਬਲੂ ਕੁਜੂਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ [2024] 3 ਐਸਸੀਆਰ 614: (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 269; ਕੇ. ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ [1991] 3 ਐਸਸੀਆਰ 189: (1991) 3 ਐਸਸੀਸੀ 655; ਐਚ.ਐਨ. ਰਿਸ਼ਬੁਦ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ [1955] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1150: (1954) 2 ਐਸਸੀਸੀ 934 - ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [1951] 1 ਐਸਸੀਆਰ 729: ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 441; ਆਰ.ਕੇ. ਡਾਲਮੀਆ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ [1963] 1 ਐਸਸੀਆਰ 253: ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1821; ਰਾਜ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਹੇਮੇਂਦਰ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2023] 7 ਐਸਸੀਆਰ 134: 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 515; ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [1985] 3 ਐਸਸੀਆਰ 942: (1985) 2 ਐਸਸੀਸੀ 537; ਮੀਨੂ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1086: (2006) 4 ਐਸਸੀਸੀ 359; ਭੂਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [2012] 2 ਐਸਸੀਆਰ 696: (2012) 5 ਐਸਸੀਸੀ 424; ਆਰ.ਪੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1960] 3 ਐਸਸੀਆਰ 388 : ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 866; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ [1992] ਸਪਲਾਈ. 3 ਐਸਸੀਆਰ 735 : 1992 ਪੂਰਕ (1) ਐਸਸੀਸੀ 335; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2006] ਸਪਲਾਈ. 10 ਐਸਸੀਆਰ 197: (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਮੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 3 ਐਸਸੀਸੀ 417; ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ [2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 889: (2002) 5 ਐਸਸੀਸੀ 82; ਜ਼ਕੀਆ ਅਹਿਸਨ ਜਾਫਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2022] 6 ਐਸਸੀਆਰ 1: 2022 ਆਈਐਲਐਸਸੀ 653; ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਮੁਸਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1980) 3 ਐਸਸੀਸੀ 152; ਅਭਿਨੰਦਨ ਝਾਅ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ [1967] 3 ਐਸਸੀਆਰ 668: ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 117;

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤਲਾਲ ਨਥਾਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 700; ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨਈਪੀਸੀ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [2005] ਸਪਲਾਈ. 3 ਐਸਸੀਆਰ 704: (2006) 6 ਐਸਸੀਸੀ 736; ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ, ਐਸ.ਪੀ.ਈ., ਐਸ.ਆਈ.ਯੂ.(ਐਕਸ), ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਡੰਕਨਜ਼ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਕਲਕੱਤਾ [1996] ਸਪਲਾਈ। 3 ਐਸਸੀਆਰ 360: (1996) 5 ਐਸਸੀਸੀ 591; ਮਾਨਿਕ ਤਨੇਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2015] 1 ਐਸਸੀਆਰ 156: (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 423; ਦੀਪਕ ਗਾਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) 3 ਐਸਸੀਸੀ 423; ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2007] 10 ਐਸਸੀਆਰ 847: (2007) 12 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਵਿਕਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [2013] 8 ਐਸਸੀਆਰ 208: (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 321; ਮੇਨਕਾ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ [1979] 2 ਐਸਸੀਆਰ 378: (1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 167; ਪੁਨੀਤ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ [2019] 15 ਐਸਸੀਆਰ 134: (2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 695; ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਥੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ [2005] ਪੂਰਕ. 3 ਐਸਸੀਆਰ 100: (2006) 7 ਐਸਸੀਸੀ 296 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

## ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973; ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

## ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ: ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ: ਵੇਰਵਿਆਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ; ਗਿਆਨ; ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ; ਮੁਕੰਮਲ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ: ਹੋਰ ਸਬੂਤ; ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ; ਚਾਰਜ ਦਾ ਫਰੇਮਿੰਗ; ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ: ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ; ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ; ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ; ਨਿੱਜੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਛੋਟ; ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ/ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ; ਦੀਵਾਨੀ ਝਗੜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਸਿਵਲ ਗਲਤ/ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ।

## ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.2357

2017 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਐਮਏ ਨੰਬਰ 960 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12.01.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2359 ਅਤੇ 2358

## ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸਈਅਦ ਮਹਿਦੀ ਇਮਾਮ, ਮੁਹੰਮਦ ਪਰਵੇਜ਼ ਡਬਾਸ, ਉਜ਼ਮੀ ਜਮੀਲ ਹੁਸੈਨ, ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ, ਤਬਰੇਜ਼ ਅਹਿਮਦ, ਆਮਿਰ ਦਬਾਸ, ਰਊਫ ਰਹੀਮ, ਅਲੀ ਅਸਗਰ ਰਹੀਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਕਾਲੜਾ, ਸਾਦ ਸ਼ਰੀਫ, ਪ੍ਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਨੁਰਾਗ ਮਲਿਕ, ਐੱਸ. ਕਾਲੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਅਰੁਣ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਵਤ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਮਦਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਨਿਆ ਸਾਹੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਮਿਆ ਸ਼ਰਮਾ, ਆਦਰਸ਼ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੁਭਾਲੀ ਪਾਠਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੱਲਵੀ ਕੁਮਾਰੀ, ਅਮਨ ਪਾਠਕ, ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਮਨੇਸ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਗੌਰਵ ਵਰਮਾ, ਨੀਰਜ ਦੱਤ ਗੌੜ, ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

## ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

**ਨਿਰਣਾ**

ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ.

ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਾਜ/ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ। ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਭਾਗ 1

3. ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਡਬਲੂ ਕੁਜੂਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ।

---

1 “ਕੋਡ”, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ।

2 “ਐਫਆਈਆਰ”, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ।

ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"17. ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ: -

(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

(ਏ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ;

(ਬੀ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ;

(ਸੀ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ;

(ਡੀ) ਕੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ;

(ਈ) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਐਫ) ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ;
(ਜੀ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 170 ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਐਚ) ਕੀ ਔਰਤ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਧਾਰਾ 376, 376A, 376AB, 3768, 376C, 376D, 376DA, 376DB ਜਾਂ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 376E ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ"

ਜੇਕਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 169 ਕਰੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇਗਾ। ਪੀ.ਸੀ.

(iii) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 170 ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

---

3 [2024] 3 ਐਸਸੀਆਰ 614 : 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 269

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(iv) ਹੋਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ ਪੈਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।

4. ਭਬਲੂ ਕੁਜੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 157 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਜੁਰਮ

---

4 ਅਸੀਂ ਸਿਧਾਰਥ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2022) 1 ਐਸਸੀਸੀ 676 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 170 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ 'ਹਿਰਾਸਤ' ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 170 ਵਿੱਚ 'ਹਿਰਾਸਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 170 ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰੇ।

5. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 170 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਬਲੂ ਕੁਜੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"12. ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 173(2) ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਫਾਰਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)।

13. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XII ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ., ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 173 ਕਰੋੜ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਜੋ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਏ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

Xx xx xx

15. ਧਾਰਾ 173(2) ਕਰੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ। ਪੀ.ਸੀ., ਉਦੋਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 173(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173 ਕਰੋੜ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਮੁਸਾਦੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 175(5) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ..."

6. ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

7. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"173. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।

(1) ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਜਾਂਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(1A) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 376, 376A, 376AB, 376B, 376C, 376D, 376DA, 376DB ਜਾਂ 376E ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) (1) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

(ਏ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ;

(ਬੀ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ;

(ਸੀ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ;

(ਡੀ) ਕੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ;

(ਈ) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਐਫ) ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ;

(ਜੀ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 170

(ਐਚ) ਕੀ ਔਰਤ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ [ਧਾਰਾ 376, 376ਏ, 376ਏਬੀ, 3768, ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

376C, 376D, 376DA, 376DB ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 376E (1860 ਦਾ 45)।

(ii) ਅਧਿਕਾਰੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 158 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਬਾਂਡ ਦੀ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗਾ।

(5) ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 170 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ-

(ਏ) ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(ਬੀ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(6) ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਨੋਟ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗਾ; ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

8. ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 173, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1898[5] ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਬਾਂਡ ਉੱਤੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ।

_____

5 “1898 ਕੋਡ”, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ।

9. ਅਸੀਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ. ਡਾਲਮੀਆ ਆਦਿ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਨਾਮ. ਜੋ ਕਿ 1898 ਕੋਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

10. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਚਲਾਨ ਪੂਰਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚਲਾਨ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਕੈਚ ਮੈਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕੰਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ/ਚਲਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਸਮਝਦਾਰੀ, ਇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਸੀ।

11. ਵਿੱਚ ਆਰ.ਕੇ. ਡਾਲਮੀਆ (ਸੁਪਰਾ), ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ 1898 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਟਨੋਟਡ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 325 ਅਤੇ 326 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਢੰਗ, ਸਟੈਂਡ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ।

13. ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਹੋਰ ਸਬੂਤ" ਜਾਂ "ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ" ਦੀ ਲੋੜ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ।

_____

6 [1951] 1 ਐਸਸੀਆਰ 729 : ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 441

7 [1963] 1 ਐਸਸੀਆਰ 253 : ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1821

8 ਸਟੇਟ ਥਰੂ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਹੇਮੇਂਧਰਾ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 515

ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੁਰਮ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਆਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਮੂਰਖ-ਪਰੂਫ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਕੈਦ ਕਾਰਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

14. ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 211 ਤੋਂ 213 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 218, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

"190. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ।-(1)

ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ;

(ਬੀ) ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ;

(ਸੀ) ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।

Xx xx xx

---

9 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 21 ਵੀ ਦੇਖੋ।

204. ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ।-(1) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ

ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-
(ਏ) ਸੰਮਨ-ਕੇਸ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ
(ਬੀ) ਵਾਰੰਟ-ਕੇਸ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ (ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਖੁਦ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰੰਟ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(3) ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(4) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਫ਼ੀਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Xx xx xx

211. ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ।- (1) ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(6) ਦੋਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(7) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਤਾਰੀਖ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਸਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

212. ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ।- (1) ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ, ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ), ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਾਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ), ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਜਾਂ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 219 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

213. ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 211 ਅਤੇ 212 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ।

xx xx xx

218. ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਚਾਰਜ।- (1) ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦੋਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 219, 220, 221 ਅਤੇ 223 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

15. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਡਬਲੂ ਕੁਜੂਰ (ਸੁਪਰਾ) ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

"14. ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਵਿਕਲਪ ਹਨ: (i) ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, (ii) ਉਹ ਧਾਰਾ 156 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

10 [1985] 3 ਐਸਸੀਆਰ 942 : (1985) 2 ਐਸਸੀਸੀ 537

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿੰਨ ਵਿਕਲਪ ਹਨ: (i) ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ (ii) ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ (iii) ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 156"

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਅਤੇ 204 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੀਨੂ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:

"11... ਇਸ ਲਈ, ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਇਹ ਰਾਏ ਦੇਵੇ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 190(1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ

_____

11 [2006] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1086 : (2006) 4 ਐਸਸੀਸੀ 359

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 190(1)(ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਅਤੇ 202 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 200 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 202 ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਇੰਡੀਆ ਕੈਰੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (1989) 2 ਐਸਸੀਸੀ 132: 1989 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 306: ਏਆਈਆਰ 1989 ਐਸਸੀ 885]।)

12. ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਾਮਰੇਡ. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ" ਜਾਂ "ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਸ਼ਬਦ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 170 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ "ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 169 ਅਧੀਨ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਚਾਰਜ, ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸੰਖੇਪ। ਧਾਰਾ 173 ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੂਅਲਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਹੈ, ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

16. ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਅਤੇ 204 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 190 ਵਿੱਚ "ਜਾਣਕਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ "ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ" ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ "ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਮੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੇ. ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 174 ਅਧੀਨ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 204 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

---

12 [2012] 2 ਐਸਸੀਆਰ 696 : (2012) 5 ਐਸਸੀਸੀ 424

13 [1991] 3 ਐਸਸੀਆਰ 189 : (1991) 3 ਐਸਸੀਸੀ 655

14 “ਆਈਪੀਸੀ”, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ

ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

18. ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"20. ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਮਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।"

19. ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 211 ਤੋਂ 213 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 218 ਚਾਰਜ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਚੰਭੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 214 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 215 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21212 ਦੀ ਧਾਰਾ 212 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਬਦਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

20. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੰਧ ਹੈ।

---

15 ਆਰ.ਪੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 866; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1992 ਸਹਾਰਾ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 335

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XVII ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਅਗਲੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਇਕਮਾਤਰ ਜਾਂਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਆਦਿ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

21. ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 173 ਤੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ: ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਮੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ"; ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ" ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

22. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਕੀਆ ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"11. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਲਗਨ, ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨੂਅਲ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਢੰਗ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵੇਰਵੇ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ

---

16 [2006] ਸਹਾਇਤਾ 10 ਐਸਸੀਆਰ 197 : (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1

17 (2015) 3 ਐਸਸੀਸੀ 417

18 [2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 889 : (2002) 5 ਐਸਸੀਸੀ 82

19 [2022] 6 ਐਸਸੀਆਰ 1 : 2022 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 653

ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ/ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਤੱਥ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2)(i)(d) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

12. ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ" ਲਈ "ਅਨੁਮਾਨ" ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਠੋਸ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ (ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ) ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਕਿ "ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ", ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 228 (1) ਜਾਂ 246 (1) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

"ਇਹ ਮੰਨਣ" ਲਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ "ਜੁਰਮ" ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ। (ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ "ਸੰਭਾਵਨਾ" ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ)। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦੇਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਸਨਫੱਤਾ ਸਮੇਤ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਈ.ਕੇ. ਨੰਗੀਆ।

xx xx xx

63. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2)(i)(d) ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼/ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੀਮਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XIX ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

23. ਕੇ. ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ (ਸੁਪਰਾ), ਕੇ. ਜਗਨਨਾਥ ਸ਼ੈਟੀ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਨ. ਵੈਂਕਟਚਲਿਆ, ਜੇ. (ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਵਜੋਂ) ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"75. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੁਰਮ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਐਕਟ ਦੇ 5(1)। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਥਿਤ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲੋੜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸੰਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਡੀ. ਗਿਰੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ) 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਾਈਵੇਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸੇ ਪੈਰੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੀਨੂੰ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਥੀਸਿਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

25. ਸਾਡੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੇ. ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸ਼ੈੱਟੀ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"76. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 173(2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ (a) ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ (a) ਜਾਣਕਾਰੀ; ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;

ਕੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ (e) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (f) ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ; ਅਤੇ (ਜੀ) ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 170 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਮੁਸਾਦਿਵ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਜੁਰਮ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਧਾਰਾ 173(2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਪੂਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਾਰਾ 175(5) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ ਜਾਣ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਭਾਵ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪੈਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਸੱਤਿਆ ਨਰਾਇਣ ਮੁਸਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

26. ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ,

---

20 (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152

ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

27. ਐਚ.ਐਨ. ਰਿਸ਼ਬੁਦ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: 1) ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, 2) ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ, 3) ਖੋਜ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, 4) ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ) 5) ਬਾਹਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਏ ਦਾ ਗਠਨ ਕਈ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਭਿਨੰਦਨ ਝਾਅ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ ਹੈ।

28. ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਥਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗੀ।

29. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ, ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

30. ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਮ 16 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ 19.09.2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 20.10.2016 ਦੇ 2016 ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 59 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ

---

21 [1955] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1150 : (1954) 2 ਐਸਸੀਸੀ 934

22 [1967] 3 ਐਸਸੀਆਰ 668 : ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 117

ਕਿ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 122 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 09.09.2022 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲਮਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝ ਆ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਕੀ ਹਨ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ II

32. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੱਖ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਏ. ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 1074/2017 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ

- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਸਰਾ ਨੰ: 80-ਏ, 23,072 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਰਾਅ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 1016/647 ਅਤੇ 645, ਚੰਦਰੌਲੀ/ਸ਼ਾਹਦਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ, ਹੁਣ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ, ਸ਼ਾਹਦਰਾ, ਦਿੱਲੀ-110032 ਵਿਖੇ।

- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.2-ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.3-ਅਨਵਰ ਅਹਿਮਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ), ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਡਰੀਮ ਲੈਂਡ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.1 - ਵਕੀਲ ਅਹਿਮਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

_____

23 "ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਪਤੀ", ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ

- ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਾਂਗੇ।

- ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 108/2016 ਮਿਤੀ 23.05.2016 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕਬਾਲ, ਥਾਣਾ ਹਾਫਿਜ਼ਪੁਰ, ਹਾਪੁੜ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 420, 406 ਅਤੇ 506 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ. ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਲਈ ਹਿੱਸਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

- ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ।

- ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

- 03.09.2016 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ।

- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 108/2016 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.) ਨੰ. 20221/2016 ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 15.09.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।
- 24.10.2016 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 405 ਅਤੇ 506 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਰੋੜ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਐੱਮ.ਏ. ਨੰ. 960/2017 ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੰ: 410/2016 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।
- ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 12.01.2017 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

- ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

33. ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 19.03.2016 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

34. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਲਮ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਜਨਾਬ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 23/5/16 ਨੂੰ ਇਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਪਲਾਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵਿਖੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਤੋਂ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁਸੁਮ ਜੈਨ ਅਤੇ ਡੀ.ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਹਿਮਦ, ਅਨਵਰ ਅਹਿਮਦ, ਵਕੀਲ ਅਹਿਮਦ, ਆਦਿਲ ਅਹਿਮਦ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 406, 506 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ., ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਚਲਾਨ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ 153/16 ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।"

35. ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇਕਬਾਲ ਦੁਆਰਾ 23.05.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਦੇ ਸੌਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਬਿਆਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਲਾਟ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਆਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਥਿਤ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਤੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 506 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

36. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੰਪਤੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਪੱਤੀ ਸੌਂਪਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ/ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 406 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਦੋਸ਼/ਅਪਰਾਧ ਦੂਰ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

37. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਉਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਬੇਈਮਾਨ ਇਰਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਭਰਮਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

38. ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਲਾਰਮ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਲਾਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਲਿਆ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਧਮਕਾਉਣ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ: ਧਮਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਮਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੋਕਣਾ।'' ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਮਕੀ, ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

24 ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਲਾਲ ਨਥਾਲਾਲ ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 700; ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨਈਪੀਸੀ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 6 ਐਸਸੀਸੀ 736; ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ, ਐਸਪੀਈ, ਐਸਆਈਯੂ (ਐਕਸ), ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਡੰਕਨਜ਼ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਕਲਕੱਤਾ (1996) 5 ਐਸਸੀਸੀ 591 ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 405 ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੇਖੋ।

25 “ਡਰਾਉਣਾ”। ਮੈਰੀਅਮ-ਵੈਬਸਟਰ.ਕਾੱਮ। ਮੈਰੀਅਮ-ਵੈਬਸਟਰ, 2024

ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੀੜਤ. ਸ਼ਬਦ 'ਧਮਕੀ' ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਦਰਦ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਟ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

39. ਮਾਨਿਕ ਤਨੇਜਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 506 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 503 ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ' ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 503 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਮਕੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਲਾਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਮਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਲਾਰਮ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।

40. ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੀ. ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 5419/2022 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ

- 26.06.2019 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਵਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਇਮਰਾਨ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਬੇਨਾਮੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। FIR ਨੰ: 519/2019 ਮਿਤੀ

---

26 [2015] 1 ਐਸਸੀਆਰ 156 : (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 423

26.07.2019 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਾਂਦਪੁਰ, ਬਿਜਨੌਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

19.09.2019 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ 582/2019 ਮਿਤੀ 18.10.2019 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120B ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 28.07.2019 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 156(3) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ 420, 120ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 519/2019 ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1. ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਸਿਓ ਗਿਆਸੁਦੀਨ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 70 ਸਾਲ

2. ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ ਸਿਓ ਗਿਆਸੁਦੀਨ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 65 ਸਾਲ

3. ਕਮਾਲੁਦੀਨ ਸਿਓ ਗਿਆਸੁਦੀਨ ਉਮਰ ਕਰੀਬ 50 ਸਾਲ

4. ਰਹੀਸੁਦੀਨ ਸਿਓ. ਅਗਿਆਤ

5. ਇਮਰਾਨ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 36 ਸਾਲ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ

6. ਕਾਹਸੀਫ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 31 ਸਾਰੇ ਮੁਹੱਲਾ ਕਟਰਮਲ, ਕਸਬਾ ਚਾਂਦਪੁਰ, ਚੈਨਪੁਰ, ਬਿਜਨੌਰ, ਯੂਪੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਉੱਦੀਨ ਪੁੱਤਰ ਗਿਆਸੁਦੀਨ, ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ ਸਿਓ ਗਿਆਸੁਦੀਨ, ਕਮਾਲੁਦੀਨ ਸਿਓ ਗਿਆਸੁਦੀਨ, ਰਹੀਸੁਦੀਨ ਪੁੱਤਰ ਅਣਜਾਣ, ਇਮਰਾਨ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ, ਕਹਸੀਲ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਮਾਲੁਦੀਨ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 420, 120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

- 10.05.2021 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 03.01.2022 ਤੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- 23.03.2022 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸਕ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ.2235/2022।

- ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

41. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਨਾਮੀ (ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਮਾਈ) ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

42. ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

43. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਚੰਦਪੁਰ, ਬਿਜਨੌਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

44. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ

ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹਨ।

C. ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 9482/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ

- ਇੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 - ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ, ਥਾਣਾ ਅਲੀਗੰਜ, ਲਖਨਊ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 23.12.2019 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:15 ਵਜੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਫਾਰ ਕੰਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਲਖਨਊ ਦੇ ਦੋ ਅਫਸਰ, ਅਰਥਾਤ, ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕ/ਕੇਅਰਟੇਕਰ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹੈਲਮੇਟ ਅਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 1:12 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 556/2019 ਮਿਤੀ 23.12.2019 ਨੂੰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 323, 504 ਅਤੇ 506 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ - "ਮਾਰੋ ਸਾਲੇ ਕੋ, ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੰਤਾ ਹਰ" ਯਾਨੀ "ਉਸਨੂੰ ਮਾਰੋ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਈਮਾਨਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਰਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ।
- ਐਨਆਰਐਲਸੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

---

27 ਦੀਪਕ ਗਾਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2023) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 423

28 ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 736

29 "ਐਨ.ਆਰ.ਐਲ.ਸੀ.", ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ।

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗਲਤੀਆਂ।

- ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿਤੀ 02.08.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 38,338/- ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

- ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਦਲੀ ਦੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 23.12.2019 ਨੂੰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਰੀਰਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ।

- ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 23.12.2019 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਬਿਨਾਂ ਗੇਟ ਪਾਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਡਾ: ਨੀਤਾ ਨਿਗਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ। ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। 23.12.2019 ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਲੀਗੰਜ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ 26.12.2019 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਲਖਨਊ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਥਾਣਾ ਅਲੀਗੰਜ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 06.01.2020 ਦੇ ਸੰਚਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

- ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ 01:30 ਵਜੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ 23.12.2019 ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਚੀਜ਼ ਕਾਰਨ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੱਟਾਂ ਸਧਾਰਨ ਸਨ. ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ,

ਹਾਲਾਂਕਿ, 24.12.2019 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਸੈਂਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਮੈਟਾਕਾਰਪਲ ਹੱਡੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਸੀ।

- ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 556/2019 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.01.2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

- 04.02.2020 ਨੂੰ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 308, 325 ਅਤੇ 120ਬੀ ਜੋੜ ਕੇ, ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਉਕਸਾਉਂਦਿਆਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਲਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਸ੍ਰੀਮਾਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਆਈ. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਵੱਲੋਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ 15.01.2020 ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1280/12/2020 ਧਾਰਾ 1280 ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 24.12.19 ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 323/504/506/1283 ਸੀ ਆਈ.ਪੀ. ਰਾਵਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 323/504/506/1208/325 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਤਲਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

**ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**

- ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਮਿਤੀ 10.02.2020 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 504, 506, 120ਬੀ, 308, 325 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 556/2019, ਧਾਰਾ 323, 504, 506, 1208, 308, 325, ਆਈਪੀਸੀ, ਥਾਣਾ ਅਲੀਗੰਜ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

**<u>ਆਰਡਰ ਕਰੋ</u>**

ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰੋ। ਕਾਪੀਆਂ ਤਿਆਰ ਹਨ ਨੱਥੀ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਜਮਨਾਤਨਾਮਾ ਨੱਥੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ, ਫੁਟਕਲ ਬੈਂਚ-262/2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 09-01-20 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਪੀ ਦੇਣਾ। ਹਾਜ਼ਰੀ 01-03-2020 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

- ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 18.02.2021 ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਲਖਨਊ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 04.03.2021 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ।

- 04.03.2021 ਨੂੰ, ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ 04.03.2021 ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਫਿਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

- 04.03.2021 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 16.03.2021 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- 03.09.2021 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।
- 03.12.2021 ਨੂੰ, ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 16.03.2021 ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।
- ਰਾਜੇਸ਼ ਵਾਂਗਵੇਲੂ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਨੀਤਾ ਨਿਗਮ, ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਰਾਵਤ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਠੇਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 406, 419, 420, 467, 468, 471 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ 2020 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 224 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ 03.09.2021 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਦਫਤਰੀ ਹੁਕਮ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

45. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

46. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਅਸਥਾਈ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਯਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ

ਇਹ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਸੈੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ / ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

47. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਨਕਾ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 205 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ।

48. ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 556 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਸੋਧਿਆ. ਅਸੀਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

---

30 ਇੰਦਰ ਮੋਹਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 12 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਵਿਕਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 321

31 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 205। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 317 ਵੀ ਦੇਖੋ।

32 [1979] 2 ਐਸਸੀਆਰ 378: (1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 167

33 ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ, ਪੁਨੀਤ ਡਾਲਮੀਆ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ (2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 695

34 ਦੇਖੋ, ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਥੀਆ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ (2006) 7 ਐਸਸੀਸੀ 296 ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਹੀਮ ਸ਼ੇਖ (1923) 50 ਕੈਲ 872, 875 ਵਿੱਚ

**ਸਿੱਟਾ**

49. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ,

(i) ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਆਦਿਲ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 1074/2017 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(ii) ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 5419/2022 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ - ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਕਮਾਲੂਦੀਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਾਂਦਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿਜਨੌਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਕਮਾਲੂਦੀਨ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438(2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ:

(iii) ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਨੰਬਰ 9482/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ -

(ਏ) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ;

(ਬੀ) ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ: 6/6/2025 ਮਿਤੀ 65925 ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 504, 506, 1208, 308 ਅਤੇ 325 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ / ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ / ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। 23.12.2019 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਲੀਗੰਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਖਨਊ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

**( ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)**